
Studiu privind forța de muncă – ocuparea și subocuparea în România în anul 2020

Lecturer Ștefan Virgil IACOB PhD (stefaniacob79@yahoo.com)

Artifex University of Bucharest

Iulian RADU PhD Student (julian@linux.com)

Bucharest University of Economic Studies

Abstract

Anul 2020 a fost un an afectat aproape în întregime de evoluția efectelor negative crescânde ale crize pandemice și financiar-economice. Pe acest fond a crescut nivelul șomajului, dar mai ales al capacității economiei naționale de a ocupa, prin realizarea de noi locuri de muncă, populația care se află fie în șomaj, fie în categoria celei neocupate.

Această perspectivă sugerează că economia națională încă are nevoie majoră de investiții, care prezintă avantajul de a crea noi locuri de muncă, de a ocupa populația neocupată sau cea aflată în șomaj, de a lărgi baza de impozitare pentru realizarea venitului la bugetul consolidat al țării și de a contribui prin managementul nou, care va fi aplicat, la îmbunătățirea activității societăților comerciale. În acest sens, ocuparea forței de muncă trebuie să fie o prioritate, mai ales în contextul în care revenirea în țară a unora dintre categoriile de personal, care lucrează în străinătate și revin țară nemaiaivând angajamente externe.

În analiza acestui articol am utilizat metode și modele statistico-econometrice, care sugerează dificultățile pe care România le are în domeniul controlării și absorbirii șomajului, precum și a diminuării forței de muncă neocupată.

Cuvinte cheie: șomaj, forța de muncă, populația ocupată și șomeră, produsul intern brut, crize.

Clasificare JEL: C10, J10

Introducere

Criza economico-financiară grevată cu criza pandemică a avut efecte deosebite asupra ocupării populației. Desigur, populația activă reprezintă resursa de forță de muncă, populația ocupată fiind cea care și-a găsit locuri de muncă în cadrul sistemului economic existent în România.

Scopul acestui articol este acela de a evidenția că pe de-o parte numărul de salariați s-a stabilizat și este în ușoară scădere datorită crizei despre care vorbeam, iar pe de altă parte crește numărul populației neocupate.

În acest articol am folosit datele publicate de Institutul Național de Statistică și Eurostat cu privire la aceste două aspecte, șomajul și neocuparea, urmărind să relevăm prin date analizate această tendință de afectare a nivelului ocupării forței de muncă.

Am utilizat metodologia pe care o indică și Institutul Național de Statistică și pe care o folosește în mod curent, precum și orientările și aspectele metodologice uzitate de Eurostat. Ca metodologie am utilizat indicatorii statistici, sistemul indicilor, metoda comparabilității în timp și spațiu, precum și posibilitatea de a interpreta structural și de a identifica cauzele care conduc la această stare a forței de muncă și a populației neocupate sau a șomajului.

Literature review

Criza pandemică și economico-financiară a creat mari dificultăți evoluției economiilor naționale. România resimte din plin efectele acestui flagel, de o intensitate fără precedent și cu riscul de a se prelungi în perioada următoare. Restrângerea producției de bunuri și servicii a determinat reducerea numărului personalului angajat, mulți dintre aceștia trecând în șomaj, șomaj tehnic sau rămânând fără loc de muncă. În aceste condiții și pe fondul revenirii în țară a unor cetățeni români care au lucrat sezonier, fără o bază legală asiguratorie, s-a majorat numărul persoanelor neocupate. Aspectelor referitoare la subocuparea forței de muncă și a șomajului li s-a acordat atenție, pe plan intern și internațional, în ultima perioadă de timp. În acest context, Anderies, J.M.(2003) a dat publicității o lucrare privitoare la dezvoltarea economică și demografică în paralel cu resursele regenerabile într-un sistem bine articulat. Anghelache, C.(2008) publică un tratat de statistică teoretică și economică în care, în câteva capitole, abordează și problema ocupării/subocupării forței de muncă și a șomajului. Aceleași aspecte, abordate pe larg, le întâlnim și în lucrarea publicată în 2016 de Anghelache, C. Anghel M.G. Iacob, Șt.V. și alții fac referire la acest aspect în lucrarea în care tratează prin modele econometrice, corelația dintre evoluția șomajului și Produsul Intern Brut. Joldes, R., Olteanu, E. și Joldes, H.(2006) abordează într-un studiu problema utilizării modelelor econometrice pentru studiul și analiza unor probleme economice, inclusiv cele referitoare la subocupare și șomaj. Pearsan, M.H., și Smith, R.P.(1985) abordau într-o lucrare de specialitate evoluția modelelor econometrice aplicabile la problematica economică, referindu-se și la ocuparea forței de muncă și evoluția șomajului. Yin, J.(2009) tratează problematica modelelor econometrice prin prisma adaptării și aplicării la aspectele economice, respectiv și la ocupare forței de muncă și a șomajului.

Metodologie

Pentru o înțelegere mai ușoară a studiului întreprins vom reda în continuare succint principalele aspecte metodologice utilizate de Institutul Național de Statistică și Eurostat. Astfel, persoanele subocupate sunt persoane ocupate care lucrează cu program parțial, care doresc și sunt disponibile să lucreze mai multe ore decât în prezent.

În ceea ce privește forța de muncă potențială adițională, aceasta reprezintă suma a două categorii de persoane: acele persoane inactive care caută un loc de muncă, dar nu sunt disponibile să înceapă lucrul și persoane inactive care nu caută un loc de muncă, dar sunt disponibile să înceapă lucrul.

În aceeași ordine de idei șomerii sunt persoanele cu vârste cuprinse între 15 și 74 de ani (ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință) care în cursul săptămânii de referință nu erau ocupate conform definiției persoanelor ocupate, erau disponibile să muncească, adică erau disponibile să ocupe un loc de muncă remunerat sau să desfășoare o activitate independentă în termen de două săptămâni după săptămâna de referință și căutau activ un loc de muncă, adică fie au făcut demersuri concrete în perioada de patru săptămâni care s-a încheiat cu săptămâna de referință pentru a căuta un loc de muncă remunerat sau pentru a desfășura o activitate independentă, fie au găsit un loc de muncă unde urmează să înceapă activitatea în termen de cel mult 3 luni de la sfârșitul săptămânii de referință.

În ceea ce privește rata șomajului, aceasta reprezintă ponderea șomerilor în populația activă. Populația activă din punct de vedere economic cuprinde toate persoanele care furnizează forța de muncă disponibilă pentru producția de bunuri și servicii în timpul perioadei de referință, incluzând populația ocupată și șomerii. De asemenea, populația ocupată cuprinde persoanele cu vârste cuprinse între 15 și 89 de ani (în ani împliniți, la sfârșitul săptămânii de referință) care, în cursul săptămânii de referință, se încadrau în una dintre următoarele categorii: persoane care, în cursul săptămânii de referință, au lucrat cel puțin 1 oră contra plată sau pentru obținerea unui profit, inclusiv lucrătorii familiali care colaborează la întreprinderea familială; persoane care au un loc de muncă sau o întreprindere și care au fost temporar absente de la lucru în cursul săptămânii de referință, dar au avut o legătură formală cu locul de muncă, în condițiile în care următoarele grupuri au o legătură formală cu locul de muncă; persoanele absente de la lucru din cauza concediilor de odihnă, a organizării timpului de lucru, a concediilor medicale, a concediului de maternitate sau de paternitate; persoanele aflate la cursuri de formare profesională pentru locul de muncă; persoanele aflate în concediu pentru creșterea copilului, care primesc și/sau au dreptul la un venit sau la prestații legate de locul de muncă sau al căror concediu pentru creșterea

copilului ar trebui să dureze cel mult 3 luni; lucrătorii sezonieri în extrasezon, în cazul în care îndeplinesc în continuare cu regularitate sarcini și îndatoriri pentru locul de muncă sau pentru întreprindere, excluzând îndeplinirea obligațiilor legale sau administrative; persoanele absente temporar de la lucru din alte motive, în cazul în care durata preconizată a absenței este de maximum 3 luni; persoane care produc bunuri agricole destinate în cea mai mare parte vânzării sau schimbului în natură.

În ceea ce privește metodologia de estimare, aceasta se bazează pe metode econometrice care nivelează exponențial seriile de date cu tendință lineară. Valorile estimate sunt derivate din datele furnizate de cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodărie, pe baza unor coeficienți de netezire, care corectează nivelul și tendința seriei în formă brută (neajustată). Pentru rezultatele provizorii, valorile sunt derivate ținând cont de date parțiale colectate pentru luna de referință.

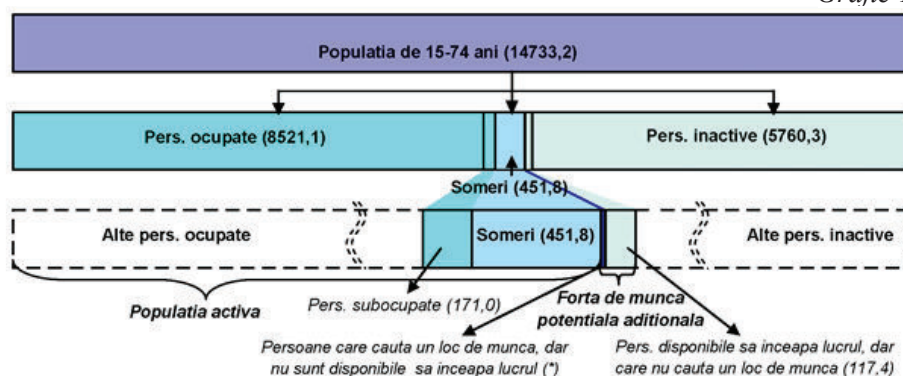
Date, rezultate și discuții

Conform datelor preluate de la Institutul Național de Statistică și Eurostat, constatăm că ponderea persoanelor subocupate în totalul populației active a fost în anul 2020 de 1,9%, cu 0,2% mai scăzută decât în anul precedent. De asemenea, forța de muncă potențială adițională cuprindea 117,9 mii persoane, în creștere cu 1,8% față de anul anterior.

Cu scopul de a oferi o imagine completă a situației și evoluției pieței muncii, cu periodicitate anuală, în continuare am reprezentat grafic situația populației, pe categorii de populație ocupată sau inactivă.

Populația după participarea la activitatea economică

Grafic 1

Interpretând datele prezentate în graficul numărul 1 constatăm că în anul 2020, 171,0 mii persoane ocupate cu program parțial doreau și erau disponibile să lucreze mai multe ore decât în prezent, fiind considerate persoane subocupate. Această categorie de persoane a reprezentat 1,9% din populația activă, 2,0% din populația ocupată și 29,4% din numărul total al persoanelor care lucrau cu program de lucru parțial. Față de anul precedent, numărul persoanelor subocupate a scăzut cu 21,6 mii.

În tabelul numărul 1 și 2 sunt prezentate situațiile privind persoanele subocupate și forța de muncă potențială adițională în anul 2020.

Persoane subocupate în anul 2020

Tabel 1

	Persoane subocupate			
	- mii persoane -	- % în populația activă -	- % în populația ocupată -	- % în populația ocupată cu program parțial -
Total	171,0	1,9	2,0	29,4
Masculin	109,1	2,1	2,2	34,2
Feminin	61,9	1,6	1,7	23,6
Urban	19,9	0,4	0,4	24,8
Rural	151,1	3,7	4,0	30,1

Sursa: Comunicat INS

Forța de muncă potențială adițională în anul 2020

Tabel 2

	Forța de muncă potențială adițională		
	Total	din care: persoane disponibile să înceapă lucrul care nu caută un loc de muncă	
		- mii persoane -	- % în populația activă -
Total	117,9	117,4	1,3
Masculin	48,4	47,9	0,9
Feminin	69,5	69,5	1,8
Urban	49,4	49,1	1,0
Rural	68,5	68,3	1,7

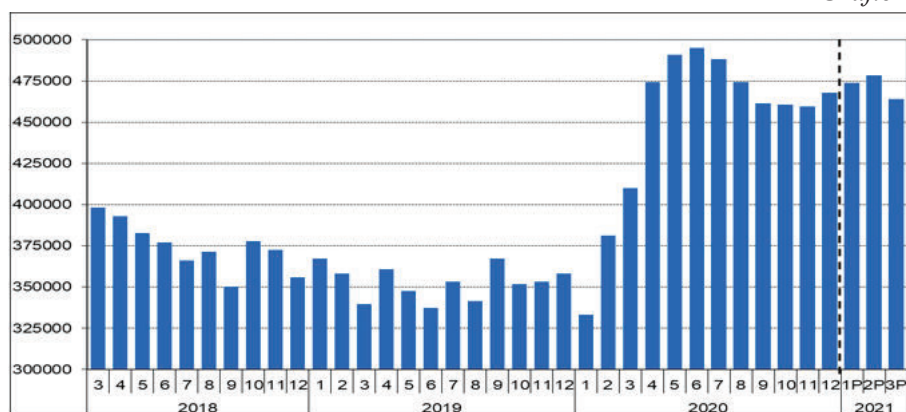
Sursa: Comunicat INS

Interpretând datele structurate în tabelele numerele 1 și 2 constatăm că din rândul populației inactive în vârstă de 15-74 ani, adică 5760,3 mii persoane, 117,9 mii persoane făceau parte din forța de muncă potențială adițională (în creștere cu 2,1 mii față de anul precedent). Dintre acestea 117,4 mii erau disponibile să înceapă lucrul, dar nu căutau un loc de muncă. În anul 2020, raportul procentual dintre această categorie de persoane și populația activă a fost de 1,3%. În același timp, doar un număr nesemnificativ de persoane care făceau parte din forța de muncă potențială adițională deși căutau un loc de muncă, nu erau disponibile să înceapă lucrul.

Un efect greu de controlat al crizei pandemice conjugate cu criza economico-financiară în plină ascensiune este menținerea la cote alarmante a ratei șomajului. Astfel, rata șomajului în luna martie 2021 a scăzut cu 0,2% față de cea înregistrată în luna precedentă, respectiv 5,7%. De asemenea, rata șomajului la bărbați a fost cu 0,5% mai mare decât la femei. În ceea ce privește numărul șomerilor în vârstă de 15-74 ani estimat pentru luna martie a anului 2021 a fost de 464 mii persoane, în scădere față de luna precedentă 478 mii persoane, dar nivelul este unul ridicat. În graficul numărul 2 este prezentată evoluția numărului de șomeri în perioada martie 2018 – martie 2021.

Numărul de șomeri în perioada martie 2018 – martie 2021

Grafic 2

Interpretând datele prezentate în graficul numărul 2 constatăm situația alarmantă în ceea ce privește evoluția numărului de șomeri în perioada declanșării crizei sanitare și cea economico-financiară. În tabelul numărul 1 este prezentată situația ratei șomajului pe sexe.

Rata șomajului pe sexe (%)

Tabel 3

	2020										2021		
	Mar.	Apr.	Mai	Iun.	Iul.	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Ian. ^P	Feb. ^P	Mar. ^P
Total													
15-74 ani	4,5	5,3	5,5	5,6	5,5	5,3	5,2	5,1	5,1	5,2	5,6	5,7	5,5
15-24 ani	18,2	17,0	17,0	17,0	18,0	18,0	18,0	16,0	16,0	16,0	..	..	..
25-74 ani	3,7	4,5	4,8	4,7	4,6	4,4	4,3	4,3	4,3	4,4	4,4	4,6	4,4
Masculin													
15-74 ani	5,3	5,6	5,8	5,7	5,8	5,5	5,4	5,3	5,2	5,3	5,7	5,6	5,7
15-24 ani	19,1	17,1	17,1	17,1	18,5	18,5	18,5	16,6	16,6	16,6	..	..	..
25-74 ani	4,5	4,7	5,0	4,8	4,8	4,5	4,4	4,5	4,3	4,4	4,6	4,7	4,6
Feminin													
15-74 ani	3,5	5,0	5,2	5,4	5,1	5,1	4,9	4,8	5,0	5,0	5,5	5,8	5,2
15-24 ani	16,9	16,9	16,9	16,9	17,3	17,3	17,3	15,1	15,1	15,1	..	..	..
25-74 ani	2,5	4,2	4,4	4,7	4,3	4,4	4,2	4,1	4,3	4,3	4,2	4,5	4,2

Sursa: Comunicat INS

Interpretând datele structurate în tabelul numărul 3, constatăm că pe sexe, rata șomajului la bărbați a depășit-o cu 0,5% pe cea a femeilor, respectiv 5,7% în cazul persoanelor de sex masculin și 5,2% în cazul celor de sex feminin.

Pentru persoanele adulte cu vârsta cuprinsă între 25 și 74 ani, rata șomajului a fost estimată la 4,4% pentru luna martie 2021, respectiv 4,6% în cazul bărbaților și 4,2% în cel al femeilor.

De asemenea, numărul șomerilor în vârstă cuprinsă între 25 și 74 ani reprezenta 75,1% din numărul total al șomerilor estimat pentru luna martie 2021.

Concluzii

Concluziile evidențiază faptul că în anul 2020 criza economico-financiară care s-a prelungit și în 2021 va crea mari probleme în legătură cu ocupare a forței de muncă. Datorită ocupării forței de muncă și a creșterii șomajului mai ales latent, nu cel exprimat, deci avem un număr mare de persoane neocupate, va avea un efect negativ asupra creșterii economice. Efectul negativ se va răsfrânge și asupra calității vieții prin aceea că veniturile reale ale populației se vor diminua și pe cale de consecință vor exista din ce în ce mai multe dificultăți.

Corelând nivelul șomajului, a populației neocupate și a inflației constatăm că pentru populația României perioada imediat următoare va fi una destul de dificilă, care va conduce la reducerea veniturilor reale, la creșterea

prețurilor și pe această cale la apariția unor mari dificultăți în rezolvarea problemelor curente.

O ultimă concluzie este aceea că este nevoie să se aplice cu cât mai mare rapiditate planul de redresare și reziliență despre care vorbește Uniunea Europeană. În acest context se pune problema ca să se realizeze investiții majore, să se stimuleze investițiile interne și de asemenea, să se facă o mai bună colectare a veniturilor de către ANAF, așa încât să crească venitul la bugetul de stat, care să asigure posibilități de redistribuire a sumelor suplimentare de creștere a veniturilor mai ales în ramurile principale ale economiei. Cu precădere atenție trebuie acordată educației, cercetării și sănătății.

Bibliografie

1. Anderies, John M., (2003). *Economic development, demographics and renewable resources: a dynamical systems approach*, Journal of Environment and Development Economics, Cambridge University Press, Volume: 8, Issue: 02 (May).
2. Anghelache, C. (2008). *Tratat de statistică teoretică și economică*, Editura Economică, București.
3. Anghelache, C. Angel, M.G. (2016) *Bazele statisticii economice*, Editura Economică, București
4. Iacob, Ș.V., Dumbravă G.Ș., Grigorescu D.L., Măhărea E., *Model econometric de studiu a corelației dintre evoluția numărului de șomeri și Produsul Intern Brut*, Revista Română de Statistică - Supliment nr. 4/2020, pp118-129
5. Joldes, R., Olteanu, E., Joldes, H. (2006). *Using econometric models for solving economic issues. The computer assisted approach*, International Conference on Theory and Application of Mathematics and Informatics ICTAMI, Acta Inivrsitatis Apulensis, nr.11.
6. Pesaran, M.H., Smith, R.P. (1985). *Evaluation of macroeconomic models*, Economic Modelling, 2(2)
7. Yin, J. (2009). *Econometric model of underground Economy Scale Estimation*, International Journal of Nonlinear Science.